

Nr 11.

Av herrar **Larsson** i Östersund och **Hedlund** i Östersund, om
*pension åt extra ordinarie läraren vid Östersunds högre
allmänna läroverk J. E. Högbergs änka.*

Den 25 september 1928 avled utan föregående sjukdom dåvarande extra ordinarie läraren vid Östersunds högre allmänna läroverk filosofie magistern John Elis Högberg, född den 13 februari 1885. Han efterlämnade såsom stärbhusdelägare förutom hustru och ett sedermera avlidet barn ännu levande barnen Karl Ludvig Rolf, född den 5 april 1918, och Karin Marit Gisela, född den 20 november 1919. Högberg efterlämnade praktiskt taget inga tillgångar, vilket framgår av närslutet transumt av bouppteckningen (Bil. 1). Änkan saknar också alltjämt alla tillgångar, och hon har med ytterst stora svårigheter kunnat försörja sig, bl. a. genom inkomster av lektioner i tyska språket. Av de båda barnen har gossen sökt men ännu icke erhållit definitiv anställning vid statens järnvägar, varest han emellertid tid efter annan haft tillfällig sysselsättning. F. n. är han inkallad till beredskapstjänst, sedan han fullgjort sin första militärutbildning. Dottern är elev vid Östersunds högre allmänna läroverk. Barnen kunna således ännu icke försörja sig själva, långt mindre bidra till moderns uppehälle. Om dessa förhållanden åberopas närslutna intyg av ordföranden i Östersunds drätselkammare, handlanden P. Åslund, (Bil. 2) och av rektor Ragnar Arbman (Bil. 3).

Den avlidne Högbergs änka Dorotea Sofia Marta Högberg är född den 18 februari 1892. Äktenskapet ingicks den 29 augusti 1916.

I avskrift biläggas och åberopas vidare 1939 års kronodebetsedel (Bil. 4), varav framgår, att änkan Högberg icke är taxerad till inkomst och förmögenhet, samt läkarintyg (Bil. 5), utvisande, att hon besväras av i hög grad nedsatt synförmåga, som nästan helt omöjliggör för henne att försörja sig genom eget arbete.

Fru Högbergs möjligheter att giva tyska språklektioner betingas allenast av hennes tyska börd och uppfostran, men omfattningen av denna verksamhet var redan från början mycket begränsad, då hon saknar betyg från högre läroanstalt, och numera har hon på grund av ständigt tilltagande närsynthet tvingats att ytterligare inskränka denna sin enda lönande sysselsättning.

Angående den befattning den avlidne Högberg vid sitt frånfälle innehade hänvisas till närslutna intyg av rektorn vid högre allmänna läroverket i Östersund, Ragnar Arbman (Bil. 6), samt angående den avlidnes förut inne-

havda anställningar vid statens undervisningsanstalter närslutet intyg av rektorn vid kommunala mellanskolan i Gnesta, Andreas Ekdahl (Bil. 7). Till ytterligare utredning angående den avlidne Högbergs allmänna yrkeskompetens och hans tjänstgöringsförhållanden återopas och biläggas jämväl en av honom på sin tid upprättad, bestyrkt meritförteckning (Bil. 8), en av hans änka efter hans död upprättad, likaledes bestyrkt meritförteckning (Bil. 9) samt av rektorn Johannes Stenberg i Katrineholm den 9 januari 1924 och av rektorn Ragnar Arbman i Östersund den 28 maj 1925 utfärdade tjänstgöringsbetyg (Bil. 10 och 11). Av handlingarna framgår, att framlidne Högberg sammanlagt fullgjort tjänstgöring vid statens läroanstalter under 14 terminer.

Vid ett par föregående tillfällen har änkan Högberg gjort framställningar i ändamål att bereda sig och barnen familjepension. Men på grund av gällande författningar ha dessa icke lett till resultat i annan mån än att statens pensionsanstalt den 24 november 1928 beviljade änkan Högberg och hennes barn s. k. försäkringstekniskt beräknad pension till det oansenliga beloppet av 78:40 kronor per år, vilket belopp varierat något på grund av skiftande bestämmelser. För budgetåret 1939—1940 synes det komma att uppgå till omkring 100 kronor.

Sedan numera reglerade avlöningsbestämmelser för icke ordinarie lärare m. fl. vid statens undervisningsväsende (Svensk författningssamling nr 954/1937) och bestämmelser angående familjepension för samma befattningshavare (Svensk författningssamling nr 542/1936 och nr 516/1938) tillkommit anse vi frågan om familjepension till änkan Högberg kommit i ett långt bättre läge så till vida, att det numera av statsmakterna fastslagits, att familjepension i fall, analoga med änkan Högbergs, skall utgå, varför hon sålunda skulle ha kommit i åtnjutande av familjepension, därest ovan omförmälda författningar varit gällande vid tiden för dödsfallet.

Med hänvisning till den föreliggande utredningen och särskilt det förhållandet, att änkan Högbergs förmåga att själv försörja sig till följd av tilltagande ålder och tilltagande minskning i synförmågan är ägnad att successivt nedgå och inom en snar framtid kanske helt försvinna, göra vi gällande, att hennes fall är i hög grad ömmande.

Vi hålla också bestämt före, att ett bifall till en hemställan om familjepension till änkan Högberg knappast kan innebära någon risk för uppkomsten av ett prejudicerande precedensfall med hänsyn därtill, att ytterst få, kanske inga, personer i riket torde befinna sig i en med änkan Högberg jämförlig situation och samtidigt kunna återropa omständigheter av beskaffenhet att vara lika ömmande som de, vartill vi hänvisat. I förestående framställning återopade bilagor komma att överlämnas till vederbörande utskott.

Vi hemställa sålunda,

att riksdagen måtte besluta, att familjepension får utgå till Dorotea Sofia Marta Högberg, änka efter läroverksläraren John Elis Högberg, från och med den 1 juli 1940 i enlighet med de grunder, som nu gällande författningar angiva.

Stockholm den 15 januari 1940.

Nils A. Larsson,
Östersund.

Verner Hedlund,
Östersund.

Bilaga 1.

Härmed intygas att vid av oss verkställd bouppteckning, vilken dock ej hunnit inregistrerats, efter framlidne extraläraren vid Östersunds Högre Allmänna Läroverk fil. mag. John-Elis Högberg, har boets behållning befunnits vara kronor Trehundranio (309) och 28 öre, vilken summa redan disponerats för den efterlämnade familjens uppehälle.

Östersund den 28 november 1928.

Herman Holm.
Bouppteckningsförrättare.

K. A. Holm.
Bouppteckningsförrättare.

Bilaga 2.

Angående änkefru Martha Högberg, Östersund, änka efter den 25 september 1928 avlidne filosofie magistern John Elis Högberg, och hennes förhållanden får undertecknad på grund av personlig kännedom härmed intyga:

Att fru Högberg, som veterligen är i små ekonomiska omständigheter, sedan mannens frånfälle försörjt sig och familjen på lektionsarbete,

att fru Högberg har två barn, sonen Karl Ludvig Rolf, född den 5 april 1918, och dottern Karin Marit Gisela, född den 20 november 1919,

att sonen är tillfällig arbetstagare vid trafikavdelningen vid statens järnvägar, härstädes, men för närvarande inkallad till militär beredskapstjänst, att dottern är elev i 4:de ringen vid härvarande högre allmänna läroverk, samt

att sålunda inget av barnen kan helt försörja sig själv.

Östersund den 8 januari 1940.

P. Åslund.
Ordförande i Östersunds
stads drätselkammare.

Bilaga 3.

Härmed får jag angående fru Märta Högberg, änka efter den för 10 år sedan oförmodat avlidne extraläraren J. E. Högberg, intyga, att hennes ekonomiska förhållanden fortfarande måste betraktas som ömmande och att varje hjälp om än aldrig så liten, i form av en årlig pension, skulle vara i

allra högsta grad tacknämlig. Visserligen har ett av hennes tre barn avlidit och en son har nu börjat tidvis kunna försörja sig själv, men dottern som går i härvarande läroverk, har ännu halvtannat år kvar fram till studentexamen, och fru Högberg har under de senaste åren fått försörja sig med ett hårt och uppslitande arbete som lektionsgiverska. Det torde emellertid vara ovisst, hur länge hon står ut med ifrågavarande arbete liksom hur länge de närvarande arbetsmöjligheterna för henne komma att bestå.

Östersund den 24 december 1938.

Ragnar E. G. Arbman.
Rektor vid H. A. Läroverket
i Östersund.

Bilaga 4.

Kronodebetsedel för år 1939.

Östersunds stad, kvarteret Filialbanken, tomten n:r 2, stadsägan n:r
Änkefru Dorotea Sofia Marta Högberg.

Totalsumma 6: 03.

vid 1:sta uppborgsstämman 6: 03

Bilaga 5.

Att fru Martha Högberg lider av höggradig synnedsättning (fingerräkning på c:a 1 meters avstånd) på grund av betydande närsynthet (— 15 D.) och icke kan förrätta arbete, som kräver större synförmåga eller mera ansträngar ögonen, intygar

Östersund den 9 januari 1940.

R. Odenius,
leg. läkare.

Bilaga 6.

På begäran av avlidne extraläraren John-Elis Högbergs efterlämnade hustru får jag härmed intyga

att fil. mag. John-Elis Högberg tjänstgjort vid härvarande läroverk i egenskap av e. o. lärare oavbrutet under läsåren 1926—27 och 1927—28 samt under H. T. 1928 intill den 25 september, då han avgått med döden,

att han med nit och skicklighet skött sin tjänst och att han fört en hedrande vandel.

Östersund den 29 november 1928.

Ragnar G. Arbman.
Rektor vid H. A. Läroverket
i Östersund.

Bilaga 7.

Tjänstgöringsintyg.

Härmed intygas att filosofie magistern John-Elis Högberg, född den 13 februari 1885 och död innevarande år, tjänstgjort såsom vikarierande ämneslärare vid Gnesta Kommunala Mellanskola under tiden den 28 februari till och med den 31 mars och den 8 april till och med den 7 juni 1926. (Summa 93 dagar.)

Vid avgången från nämnda befattning hade filosofie magister John-Elis Högberg, enligt vad tillgängliga handlingar utvisa, intjänat tjänsteår för tjänstepension under nedannämnda tider:

Hela vårterminen 1921, vid Katrineholms Kommunala Mellanskola.

Hela läsåret 1921—1922, vid Katrineholms Kommunala Mellanskola.

Hela läsåret 1922—1923, vid Katrineholms Kommunala Mellanskola.

Hela läsåret 1923—1924, vid Katrineholms Kommunala Mellanskola.

93 dagar vårterminen 1926, vid Gnesta Kommunala Mellanskola.

Då filosofie magistern John-Elis Högberg den 7 juni år 1926 avgick från nämnda befattning som vikarierande ämneslärare vid Gnesta Kommunala Mellanskola, var orsaken den, att den ordinarie ämneslärarinnan vid nämnda tidpunkt återinträdde i tjänstgöring.

Gnesta den 8 november 1928.

Andreas Ekdahl.

Rektor vid Kommunala
Mellanskolan, Gnesta

Avskrift.

Bilaga 8 och 9.

Meritförteckning.

Undertecknad, född den 13 februari 1885 i Fole församling i Gotlands län avlade mogenhetsexamen som privatist vid Södermalms H. A. Läroverk 1908,

avlade filosofie magisterexamen vid Uppsala universitet 1912, genomgick provårskurs vid Stockholms Norra Latinläroverk å Norrmalm höstterminen 1925,

tjänstgjorde vid Katrineholms Praktiska Skola från den 10/1 1912 till den 15/6 1912,

tjänstgjorde vid Katrineholms Praktiska Skola från den 1/10 1919—17/12 1920,

tjänstgjorde vid Katrineholms Kommunala Mellanskola från vårterminens början 1921 till vårterminens slut 1924,

tjänstgjorde vid Katrineholms stads Läringskola från den 27/8 1923—2/2 1924,

tjänstgjorde vid Östersunds H. A. Läroverk från höstterminens början 1924 till vårterminens slut 1925,

tjänstgjorde från den 1/2 1926 till och med den 27/2 1926 vid Realskolan i Enköping,

tjänstgjorde från den 28/2 1926 till den 1/4 1926 vid Kommunala Mellan-skolan i Gnesta,

idkat språkstudier i Tyskland sammanlagt fem år,

därav en termin vid universitetet Halle-Wittenberg från den 19/10 1910 till och med den 27/2 1911,

samt två terminer vid universitetet i Leipzig från den 15/10 1912—31/7 1913,

idkat språkstudier en sommar i Frankrike (1909),

idkat språkstudier sommaren 1911 i England, inackorderad hos folkskol-läraren Chennell i Brighton-Hove Boundary Road 77,

studerat för engelska lärarinnan vid Leipzigs Universitet sommaren 1923 (en månad),

idkat licentiatstudier vid Lunds Universitet från höstterminens början 1913 till höstterminens slut 1918,

har från trycket utgivit tolv skrifter,

är fri från sjukdom och lyte.

Gnesta den 27 mars 1926.

John-Elis Högberg.

Att ovanstående till alla delar överensstämmer med oss förevisade original-handlingar och med av oss kända förhållanden, intygas:

Tomas Grahn.

Teol. kand., Gnesta.

Andreas Ekdahl.

Rektor, Gnesta.

Förutom i av min avlidne man den 27/3 1926 upprättad meritförteckning angivna handlingar bifogas följande avskrifter såsom komplettering till meritförteckningen:

1) Intyg om språkstudier i England (Kent) sommaren 1927.

2) Intyg om språkstudier i Frankrike (Paris) sommaren 1928.

3) Intyg om språkstudier i England, sommaren 1928.

Intyg av rektor vid H. A. läroverket i Östersund rörande fil. mag. Högbergs tjänstgöring.

Östersund den 3 december 1932.

Martha Högberg.

Att ovanstående till alla delar överensstämmer med oss förevisade original-handlingar, intyga:

Karl A. G. Larson.

Telegrafingenjör vid S. J.,
Östersund.

G. Nyström.

Kontorist vid S. J.,
Östersund.

Bilaga 10.

Tjänstgöringsbetyg.

Sedan fil. mag. John-Elis Högberg anhållit om betyg över sin tjänstgöring vid härvarande kommunala mellanskola, får jag härmed vitsorda,

att mag. Högberg vid härvarande läroverk tjänstgjort i egenskap av extra ord. lärare hela höstterminen 1923 (föregående tjänstgöringsbetyg utfärdat den 9/6 23),

att han därvid meddelat undervisning i modersmålet inom klasserna 2 och 1 samt i tyska inom klasserna 4, 3, 2 och 1 (summa 30 timmar),

att han rättat de till tjänstgöringen hörande skripta,

att han under här vitsordade tid ej åtnjutit tjänstledighet,

att mag. Högberg vid denna sin tjänstgöring ådagalagt utmärkt nit och berömvärd (i tyska mycket berömvärd) skicklighet, mycket berömvärt sätt att behandla lärjungarna och mycket berömvärd förmåga att bland dem upprätthålla ordning, samt

att han fört en hedrandeandel.

Katrineholm den 9 januari 1924.

Joh. Stenberg.

Rektor vid kommunala mellanskolan
i Katrineholm.

Bilaga 11.

Tjänstgöringsbetyg.

Sedan fil. mag. John-Elis Högberg anhållit om betyg över sin tjänstgöring vid härvarande högre allmänna läroverk, får jag härmed vitsorda,

att mag. Högberg vid nämnda läroverk tjänstgjort oavbrutet läsåret 1924—25 intill understående datum i egenskap av e. o. lärare, därvid meddelat undervisning i modersmål (I R, 1a), tyska (4b, 1a), engelska (III R, 5a) och varit klassföreståndare i klass 1a,

att mag. Högberg vid denna sin tjänstgöring ådagalagt utmärkt nit och berömvärd skicklighet, berömvärt sätt att behandla lärjungarna och berömvärd förmåga att bland dem upprätthålla ordning, samt att han fört en hedrandeandel.

Östersund den 28 maj 1925.

Ragnar G. Arbman.

Rektor vid h. a. läroverket i Östersund.

